

Elżbieta Chrabonszczewska

Normy i kodeksy oceny stanu międzynarodowego systemu finansowego

International Journal of Management and Economics 12, 34-53

2002

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Elżbieta Chrabonszczewska

Katedra Finansów Międzynarodowych

Normy i kodeksy oceny stanu międzynarodowego systemu finansowego

Wstęp

Utrzymanie równowagi na międzynarodowych rynkach finansowych w warunkach pogłębiającej się globalizacji jest coraz trudniejsze. Kryzysy finansowe w gospodarce światowej są coraz częstsze, mają coraz większy zasięg, a ich likwidacja wymaga zaangażowania wielu instytucji krajowych i międzynarodowych oraz bardzo dużych środków finansowych.

Możliwości zwiększenia funduszy na likwidację kryzysów finansowych są ograniczone, poszukuje się więc innych sposobów zwiększania bezpieczeństwa międzynarodowego systemu finansowego. Są nimi prognozowanie i monitorowanie stanu gospodarki światowej, a także nadzorowanie przestrzegania ustalonych norm bezpieczeństwa dla sektora finansowego.

Prace nad stworzeniem odpowiedniego zestawu wskaźników trwają od lat siedemdziesiątych i wiążą się z ewolucją gospodarki światowej. Wskaźniki te obejmują stan gospodarki wewnętrznej, stosowane instrumenty, a także stan równowagi zewnętrznej. Liczba i charakter tych wskaźników ulegają ciągłym zmianom. Wiąże się to ze zmianą systemu rachunkowości społecznej i metodyką obliczania agregatów ekonomicznych, których standaryzacja została dokonana w roku 1993, a także globalizacją gospodarki światowej. Podjęte ostatnio przez instytucje międzynarodowe wysiłki w kierunku stworzenia zestawu wskaźników prudencyjnych mających pomóc w utrzymaniu stabilności międzynarodowego systemu finansowego zasługują na uwagę. Celem opracowania jest przedstawienie najważniejszych problemów dotyczących tworzenia norm i kodeksów makroprudencyjnych oraz ostatnich inicjatyw związanych ze zwiększaniem stabilności międzynarodowego systemu finansowego.

Tworzenie norm i kodeksów

Tworzeniem międzynarodowych standardów w zakresie międzynarodowego systemu finansowego zajmują się międzynarodowe organizacje finansowe. Niektó-

re z nich ograniczają swoje zainteresowanie do określonych sektorów, inne zajmują się stabilnością całego międzynarodowego systemu finansowego.

Dwa ostatnie lata stanowią okres przyśpieszenia prac nad ustanowieniem norm międzynarodowych. Normy te mają przeciwdziałać ryzyku powstania kryzysów zarówno w poszczególnych krajach, jak i na międzynarodowych rynkach finansowych.

Szerokie uczestnictwo w tych rynkach krajów o kruchych systemach finansowych i niewydolnych strukturach instytucjonalnych stanowi poważne zagrożenie dla stabilności międzynarodowego systemu finansowego

Normy dotyczą trzech dziedzin:

- przejrzystości polityki makroekonomicznej i danych
- infrastruktury instytucji i rynków
- reglamentacji i kontroli sektora finansowego.

Międzynarodowy Fundusz Walutowy (IMF) odpowiedzialny jest za pierwszą z tych dziedzin, która obejmuje problem przejrzystości polityki monetarnej i finansowej, przejrzystości polityki budżetowej i upowszechniania danych. W dziedzinie infrastruktury rynkowej i instytucjonalnej Bank Światowy zajmuje się opracowywaniem międzynarodowych norm w zakresie niewypłacalności, OECD (Organization for Economic Cooperation and Development – Międzynarodowa Organizacja Współpracy i Rozwoju) opracowuje zasady zarządzania przedsiębiorstwem, IASC (International Accounting Standards Committee – Międzynarodowy Komitet Norm Rachunkowości) tworzy międzynarodowe standardy rachunkowości, IFAC (International Federation of Accountants – Międzynarodowa Federacja Ekspertów Rachunkowości) zajmuje się międzynarodowymi normami audytu, a CPSS (Committee on Payment and Settlement Systems – Komitet ds. Systemów Płatności i Rozliczeń) opracowuje fundamentalne zasady dla systemów płatności.

W dziedzinie reglamentacji i kontroli sektora finansowego tworzeniem międzynarodowych zasad zajmują się trzy organizacje: BCBS (Basel Committee on Banking Supervision – Komitet Bazylejski ds. Nadzoru Bankowego), który odpowiedzialny jest za zasady skutecznego nadzoru bankowego, IOSCO (International Organization of Securities Commissions – Międzynarodowa Organizacja Komisji Papierów Wartościowych) – za zasady reglamentacji papierów wartościowych, a IAIS (International Association of Insurance Supervisors – Międzynarodowe Stowarzyszenie Kontroli Ubezpieczeń) – za zasady nadzoru sektora ubezpieczeń (por. tab. 1).

Oprócz tworzenia norm instytucje te nadzorują wprowadzanie ich w życie. Przestrzeganie norm jest jednym z warunków powstania nowego stabilnego międzynarodowego systemu finansowego. Organizacją, która najszerzej zaangażowana jest w tworzenie norm i kodeksów międzynarodowych, jest MFW. „Kodeks dobrych praktyk w zakresie przejrzystości polityki budżetowej” został przyjęty przez Komitet Tymczasowy MFW w kwietniu 1998. „Kodeks dobrych praktyk w zakresie przejrzystości polityki monetarnej i finansowej” został przyjęty przez Komitet Monetarny i Finansowy MFW we wrześniu 1999.¹ Celem obu tych kodeksów jest zwiększenie stopnia

przejrzystości polityki prowadzonej przez władze monetarne i budżetowe. Oznacza to, że o działaniach podejmowanych przez te organy jest informowane społeczeństwo. Odpowiedzialność instytucji za podejmowane decyzje jest jasno określona. Kodeksy te gromadzą zasady przejrzystości polityki budżetowej i monetarnej dla banków centralnych i innych organów finansowych. Definiują również pojęcie banku centralnego, organów finansowych i rządu.

Tabela 1. Międzynarodowe normy i kodeksy

Dziedzina	Kodeksy i standardy	Organizacje
1. Przejrzystość polityki makroekonomicznej i danych		
– przejrzystość polityki monetarnej i finansowej	Kodeks dobrych praktyk dla przejrzystości polityki monetarnej i finansowej	IMF
– przejrzystość polityki budżetowej	Kodeks dobrych praktyk w dziedzinie przejrzystości polityki budżetowej	IMF
– upowszechnianie danych	Generalny System Upowszechniania Danych	IMF
	Specjalne Standardy Upowszechniania Danych	IMF
2. Infrastruktura rynkowa i instytucjonalna		
– niewypłacalność	Zasady i dyrektywy dotyczące zasad niewypłacalności dla krajów rozwijających się	World Bank
– zarządzanie przedsiębiorstwem	Zasady zarządzania przedsiębiorstwem	OECD
– rachunkowość	Międzynarodowe normy rachunkowości	IASC
– audyt	Międzynarodowe normy audytu	IFAC
– płatności i rozliczenia	Fundamentalne zasady dla systemów płatności	CPSS
3. Reglamentacja i kontrola sektora finansowego		
– kontrola bankowa	Fundamentalne zasady skutecznego nadzoru bankowego	BCBS
– reglamentacja papierów wartościowych	Przedmiot i zasady reglamentacji papierów wartościowych	IOSCO
– kontrola sektora ubezpieczeń	Zasady nadzoru sektora ubezpieczeń	IAIS

Źródło: „FMI Bulletin” 7 août 2000, s. 248

Ważnym elementem tworzenia systemu norm międzynarodowych są publikowane przez MFW podręczniki, mające pomóc krajom członkowskim w dochodzeniu do międzynarodowych standardów. W tej serii ukazały się podręczniki dotyczące: bilansu płatniczego, statystyki finansów publicznych, statystyki monetarnej i finansowej oraz kwartalnych rachunków narodowych.² Wszystkie te publikacje zharmonizowane są z Systemem Rachunkowości Narodowej (SNA) opublikowanym w 1993 r. Stanowią pomoc techniczną przygotowaną przez Departament Statystyki MFW dla krajów, które chcą wprowadzić Specjalne Standardy Upowszechniania Danych – SDDS (Special Data Dissemination Standard), wprowadzone w życie w 1996 r.

W roku 2000 już 47 krajów stosowało SDDS. Oznacza to, że kraje te zobowiązały się do przestrzegania dobrych praktyk w dziedzinie zbierania danych, udostępniania ich społeczeństwu, zgodności z prawem i jakości danych. SDDS obejmuje 20 kategorii ekonomicznych, takich jak np. indeks produkcji, zatrudnienie, płace, ceny, operacje rządowe, zadłużenie, rezerwy zagraniczne, bilans płatniczy, ludność, stopy procentowe, kursy walutowe. Dane te dostępne są w biuletynie publikowanym w Internecie.³ Polska również uczestniczy w SDDS w zakresie następujących kategorii danych: indeks produkcji, zatrudnienie, bezrobocie, płace, ceny konsumpcji, ceny produkcji, operacje rządowe, analityczne rachunki sektora bankowego, analityczne rachunki banku centralnego, stopy procentowe, indeks akcji, bilans płatniczy, rezerwy międzynarodowe, handel, kurs walutowy, ludność.⁴

Z inicjatywy instytucji tworzących i wykorzystujących dane SDDS utworzony został w grudniu 1997 r. Generalny System Upowszechniania Danych – GDDS (General Data Dissemination System). Celem tego systemu jest utrzymanie wysokiej jakości danych. Jest to jedno z największych przedsięwzięć MFW w dziedzinie statystyki, gdyż zakłada wprowadzenie dobrych praktyk statystycznych wśród krajów członkowskich MFW, obejmujących dostarczanie danych wiarygodnych, o określonej strukturze, w określonych terminach i dostępnych w określony sposób.

Jeżeli chodzi o system finansowy, to obok kodeksów MFW istnieją również wcześniej wspomniane zasady opracowane przez Komitet Bazylejski: „Zasady skutecznego nadzoru bankowego” i „Zasady regulowania rynku papierów wartościowych” opracowane przez Międzynarodową Organizację Komisji Papierów Wartościowych oraz inne zasady regulujące rynek ubezpieczeń i rozliczenia. W miarę jak poszczególne kodeksy są opracowywane i wdrażane w życie, powstaje konieczność ciągłej ich harmonizacji i modyfikacji.

Proces tworzenia norm międzynarodowych zakłada aktywne uczestnictwo różnych grup krajów w tych działaniach, co pozwoli na identyfikację poszczególnych krajów z nowymi normami. Szczególnie kraje rozwijające się, ze względu na ograniczony dostęp do informacji, są oddalone od działań na rzecz standardów międzynarodowych.

Tworzenie uniwersalnej normy, optymalnej dla tej grupy krajów jest dyskusyjne. Uzyskanie noty absolutnej nie będzie możliwe, a obserwacje będą miały charakter jakościowy. Powoduje to pewien niepokój w krajach rozwijających się, które chcą wiedzieć, w jaki sposób normy te będą powiązane ze stopniem rozwoju gospodarczego tych krajów i czy będzie możliwe stosowanie norm krajowych, uwzględniających ich specyfikę. Wydaje się, że stworzenie mieszaniny norm uniwersalnych i narodowych nie będzie sprzyjać wzrostowi przejrzystości międzynarodowego systemu finansowego.

Celem utworzenia norm uniwersalnych wspólnych dla wszystkich krajów jest stworzenie globalnego systemu dostępu do tych samych informacji.

Próba klasyfikacji norm i kodeksów

Występujące w praktyce normy i kodeksy międzynarodowe dotyczyły różnych dziedzin, przygotowywane były w różnym czasie, w określonym celu i przez odmienne instytucje międzynarodowe. Powstała mozaika norm i kodeksów nie poddaje się łatwo jednorodnej klasyfikacji. Podjęta tu próba klasyfikacji ma na celu uporządkowanie tej problematyki.

Pierwszym z zaproponowanych kryteriów klasyfikacyjnych międzynarodowych norm i kryteriów oceny jest podejście instytucjonalne, które daje odpowiedź na pytanie, jaka instytucja sporządza normy i dokonuje oceny stanu gospodarki i rynków finansowych.

Możemy tu wyróżnić instytucje międzynarodowe o charakterze globalnym, jak np. Międzynarodowy Fundusz Walutowy, Bank Światowy, ONZ czy OECD. Instytucje te dokonują oceny sytuacji w skali globalnej i takie też tworzą normy i kodeksy oraz nadzorują ich przestrzeganie w praktyce.

Następną grupą instytucji są instytucje wyspecjalizowane, które oceniają sytuację w poszczególnych dziedzinach w skali globalnej. Jeżeli chodzi o rynki finansowe, to możemy wyodrębnić segment międzynarodowych rynków kapitałowych, ubezpieczeń, bankowości. W tych segmentach mamy takie instytucje, jak Komitet Bazylejski do Spraw Nadzoru Bankowego, Międzynarodowe Stowarzyszenie Kontroli Ubezpieczeń, Międzynarodową Organizację Komisji Papierów Wartościowych. Instytucje te tworzą normy ostrożnościowe mające zapewnić równowagę i bezpieczeństwo uczestnikom transakcji przeprowadzanych na poszczególnych rynkach.

Kolejną grupę instytucji tworzą wyspecjalizowane agencje ratingowe tworzące odpowiednie standardy, według których dokonują oceny krajów, instytucji i instrumentów.

Z punktu widzenia celu, w jakim tworzone są różnego rodzaju normy i standardy międzynarodowe w dziedzinie finansów, można wyróżnić:

- normy ostrożnościowe (prudencyjne) mające na celu bezpieczeństwo uczestników operacji finansowych
- normy jakościowe, których celem jest utrzymanie jakości oferowanych produktów finansowych
- normy upowszechniania danych, mające zwiększyć przejrzystość rynku finansowego dzięki terminowej publikacji danych
- zasady nadzoru określające sposób i przedmiot prowadzonego nadzoru.

Z punktu widzenia skali można wyróżnić międzynarodowe normy globalne, regionalne, narodowe. Normy globalne mają dotyczyć najszerzej pojętych rynków międzynarodowych. Normy regionalne obowiązują kraje danego regionu, np. kraje Europejskiej Unii Walutowej. Normy narodowe są specyficzne dla poszczególnych krajów i uwzględniają jego sytuację.

Problem uwzględniania w normach specyfiki warunków występujących w różnych krajach kłóci się z postulatem uniwersalizmu norm międzynarodowych.

Ze względu na adresata można wyróżnić normy finansowe skierowane do sektora bankowego, do finansowych instytucji i pośredników niebankowych, sektora przedsiębiorstw, gospodarstw domowych, rynków nieruchomości. Ryzyko utraty stabilności sektora finansowego związane jest nie tylko z sektorem bankowym, ale może wynikać z sytuacji w pozostałych sektorach, i dlatego normy ostrożnościowe adresowane są również do niebankowych uczestników rynku finansowego.

Podejście instrumentalno-funkcjonalne bada, jakie kryteria i mierniki oceny są stosowane w poszczególnych dziedzinach oraz w jakim stopniu instrumenty oceny są dostosowane do specyfiki funkcjonowania ocenianych dziedzin.

Podejście konstrukcyjne do norm międzynarodowych bada, jak zbudowane są mierniki i normy oraz jak oceniać odchylenia od standardów międzynarodowych, czyli jakie odchylenie jest bezpieczne, a jakie stanowi zagrożenie dla stabilności rynków finansowych.

Stosowanie norm i kodeksów międzynarodowych

Problem stosowania norm i kodeksów w praktyce stanowi najbardziej istotną stronę całego przedsięwzięcia, gdyż dopiero wówczas można będzie mówić o wzmocnieniu międzynarodowego systemu finansowego i lepszym formułowaniu celów polityki gospodarczej przez poszczególne kraje. I dlatego kraje same powinny określać kalendarz akceptacji norm uniwersalnych. Proces stosowania norm powinien być stopniowy. Kraje uprzemysłowione zaczynały od przestrzegania norm podstawowych, a następnie, w miarę rozwoju systemu finansowego, stosowały normy bardziej szczegółowe. Ta droga wydaje się właściwa dla pozostałych krajów.

Wprowadzanie w życie norm i kodeksów wymaga zaangażowania i poparcia społecznego, gdyż jest to również zmiana obyczajów i kultury informacyjnej. Nie bez znaczenia jest konieczność stworzenia niezbędnej infrastruktury i ram instytucjonalnych, co wymaga poniesienia określonych kosztów. Ważnym elementem rozszerzenia zakresu stosowania norm jest prowadzenie szerokiej kampanii informacyjnej.⁵

Stosowanie międzynarodowych standardów w praktyce nie jest dokładnie zbadane. Obserwacja stosowania norm i kodeksów stanowi ważny element procesu ich aplikacji. W tym celu został opracowany pilotażowy program obserwacji respektowania norm w praktyce. Wyniki tych obserwacji, dotyczących wybranych norm są publikowane przez MFW w Internecie,⁶ a także w raportach sporządzanych przez MFW i Bank Światowy⁷.

Konferencja „Normy i kodeksy międzynarodowe”⁸ zorganizowana przez MFW i BS miała na celu informację i upowszechnienie wiedzy o istniejących kodeksach oraz normach w różnych dziedzinach gospodarki i finansów. Znamienne jest, że kraje o niskim stopniu rozwoju, posiadające kruche systemy finansowe, stwarzające największe zagrożenie dla stabilności międzynarodowego systemu finansowego są dopiero w początkowych fazach wprowadzania i upowszechniania norm pruden-

cyjnych. Natomiast kraje wysoko uprzemysłowione, o silnym sektorze finansowym, takie normy stosują od dawna.

Oprócz organizacji międzynarodowych problemem stosowania norm i kodeksów zajmują się również nieformalne ugrupowania finansowe, jak np. ministrowie finansów G-7, którzy sporządzili raport dotyczący reformy architektury międzynarodowego systemu finansowego, w którym m. in. podkreśla się konieczność promocji kodów i norm międzynarodowych.⁹

Również operatorzy rynku są obecnie bardziej zainteresowani normami i kodeksami, co powinno zachęcić poszczególne kraje do ich stosowania.

Program oceny sektora finansowego

Po kryzysach finansowych lat 90. okazało się, że prawidłowa ocena wrażliwości i stanu sektora finansowego jest niezbędna dla uniknięcia załamania rynków finansowych. Dotychczasowe wskaźniki oceny stabilności sektora finansowego stały się niewystarczające w warunkach globalizacji rynków finansowych.

Departament Monetarny i Spraw Wymiany MFW wspólnie z ekspertami banków centralnych, organów kontroli finansowej, międzynarodowych instytucji finansowych, przedstawicieli uniwersytetów i sektora prywatnego zajmował się oceną stabilności systemu finansowego. Rola oceny stanu zdrowia systemu finansowego została podkreślona w raporcie opublikowanym przez Grupę 20.¹⁰ Raport ten sugeruje, że ocena i nadzór nad sektorem finansowym powinien być powiązany z procesem nadzoru realizowanego już przez MFW w kooperacji z Bankiem Światowym i innymi międzynarodowymi instytucjami finansowymi. Opracowane zostały dwa programy:

- Program Oceny Sektora Finansowego – FSAP (Financial Sector Assessment Program)
- Ocena Stabilności Systemu Finansowego – FSSAs (Financial System Stability Assessments).

Programy te funkcjonują w oparciu o makroprudencyjne wskaźniki (*macroprudential indicators* – MPIs), które stanowią podstawę oceny zdrowia i stabilności sektora finansowego, a także są źródłem informacji dla rynku finansowego. Wprowadzenie w życie programu pozwoli na dokonanie oceny słabych i silnych stron sektora finansowego i przeciwdziałanie kryzysom finansowym.

Makroprudencyjne wskaźniki tworzą integralną część systemu nadzoru prowadzonego przez MFW w związku z realizacją artykułu IV Statutu MFW. W tabeli 2 przedstawione zostały 3 rodzaje wskaźników makroprudencyjnych:

- zagregowane wskaźniki mikroprudencyjne
- wskaźniki makroekonomiczne
- wskaźniki oceny rynku.

Jeżeli chodzi o zagregowane wskaźniki mikroprudencyjne, to istnieje 6 kryteriów oceny instytucji finansowych (określanych akronimem angielskim CAMELS) i są to: fundusze własne, jakość aktywów, jakość zarządzania, zysk i rentowność, płynność

i wrażliwość na ryzyko rynkowe. Wskaźniki określające rynek dotyczą ceny instrumentów finansowych, ich rentowności lub ratingu kredytowego.

Trzeba dodać, że konstrukcja wskaźników i istniejące dane dotyczące gospodarek poszczególnych krajów często są nieporównywalne i wyrywkowe, co uniemożliwia dokonanie analizy porównawczej. Normalizacja jest niezbędna do prowadzenia nadzoru sektora finansowego i rynków finansowych.

Tabela 2. Lista wskaźników makroprudencyjnych

I. Zagregowane wskaźniki mikroprudencyjne	
1.	Adekwatność kapitałowa – zagregowany wskaźnik kapitałowy – częstotliwość upowszechniania wskaźnika kapitałowego
2.	Jakość aktywów a) instytucje pożyczkowe – sektorowa koncentracja kredytu – kredyty denominowane w walutach obcych – nieprawidłowe kredyty i prowizje – pożyczki dla publicznych jednostek deficytowych – charakter ryzyka aktywów – pożyczki powiązane – wskaźnik lewarowania b) jednostki zadłużone – wskaźnik kapitał-dług – zyskowność przedsiębiorstw – inne wskaźniki sytuacji przedsiębiorstw – zadłużenie gospodarstw domowych
3.	Jakość zarządzania – wskaźnik wydatków – oszczędności na zatrudnionego – wzrost liczby instytucji finansowych
4.	Oszczędności/zysk – zwrot aktywów – zwrot kapitału – wskaźnik dochodów i wydatków – wskaźnik strukturalnej zyskowności
5.	Płynność – kredyty banku centralnego dla instytucji finansowych – relacja depozytów do agregatów monetarnych – wskaźnik relacji depozytów do kredytów

	– struktura zapadalności aktywów i pasywów /wskaźnik płynności aktywów – wskaźnik płynności rynku wtórnego – wskaźniki segmentacji rynku pieniężnego
6.	Wrażliwość na ryzyko rynkowe – ryzyko kursowe – ryzyko stopy procentowej – ryzyko cenowe akcji – ryzyko cenowe w handlu
II. Wskaźniki makroekonomiczne	
1.	Wzrost gospodarczy – zagregowany wskaźnik wzrostu – wzrost sektorowy
2.	Bilans płatniczy – deficyt w rachunku bieżącym – prawidłowość rezerw walutowych – zadłużenie zagraniczne (struktura zapadalności) – <i>terms of trade</i> – skład i terminy strumieni kapitałowych
3.	Inflacja – zmienność inflacji
4.	Stopy procentowe i kurs walutowy – zmienność stóp i kursów – poziom realnej stopy procentowej – stabilność kursu – gwarancje kursowe
5.	Boom cenowy aktywów i pożyczek – boom pożyczkowy – boom cen aktywów
6.	Efekt zainfekowania – korelacja rynku finansowego – spadek handlu
7.	Inne czynniki – bezpośrednie pożyczki i inwestycje – finansowanie rządu w systemie bankowym – zaległości w gospodarce

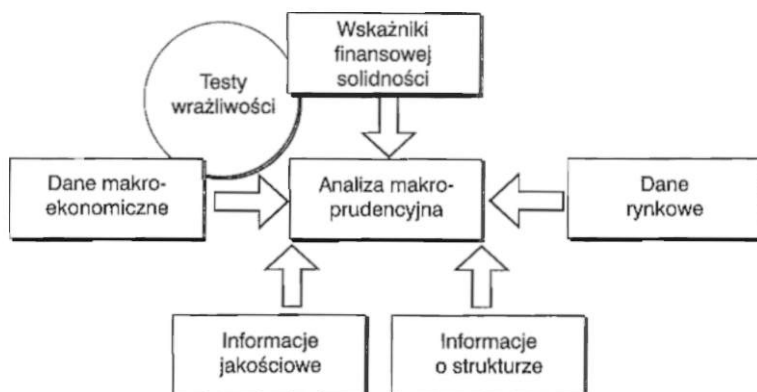
III. Wskaźniki oceny rynku	
1.	Ceny rynkowe instrumentów finansowych łącznie z akcjami
2.	Wskaźnik rentowności
3.	Rating kredytowy
4.	Najwyższy spread rentowności

Źródło: Macroprudential Indicators and Data Dissemination-Background Paper (SM/99/295 Supplement 1), s. 5.

Wskaźniki makroekonomiczne pozwalają na ocenę czynników wpływających na stan systemu finansowego. Są nimi: wzrost gospodarczy, bilans płatniczy, stopa procentowa, kurs walutowy, zadłużenie, ceny aktywów i efekty zainfekowania. Ostatnie badania wskazują, że kryzysy bankowe są konsekwencją kryzysu gospodarczego,¹¹ i dlatego prawidłowa ocena stanu gospodarki jest niezbędnym elementem oceny stanu sektora finansowego.

Wskaźniki oceny rynku dostarczają informacji o rynkowych cenach instrumentów finansowych emitowanych przez instytucje finansowe i korporacje. Spadek cen akcji tych instytucji może stanowić sygnał rynkowy dotyczący kondycji tych instytucji. Nadmierny zysk oferowany przez instytucje na rynku może być sygnałem problemów, z jakimi się ona boryka, i wymaga głębszej analizy. Rating kredytowy świadczy o wypłacalności danej instytucji i jest brany pod uwagę zarówno przez kredytodawców, jak i inwestorów. Wskaźniki te określają tendencje, jakie występują na rynku, a także odzwierciedlają wrażliwość gospodarki na czynniki zewnętrzne i wewnętrzne.

Makroprudencyjna analiza polega na ocenie stanu zdrowia i stabilności systemu finansowego, a mikroprudencyjna analiza współgra ze stanem indywidualnych finansowych instytucji. Analiza ta jest kluczem budowy ram analizy wrażliwości systemu finansowego. Zagregowane dane mikroprudencyjne pozwalają uzyskać bezpośrednie informacje o kondycji instytucji finansowych oraz ich wrażliwości na szoki makroekonomiczne. Dane o stanie rynku stanowią uzupełnienie informacji i umożliwiają ocenę informacji o jakości i strukturze sektora. Zależności te przedstawia schemat 1.

Schemat 1. Składniki analizy makroprudencyjnej

Źródło: Macroprudential Analysis: Selected Aspects, IMF, June 15, 2001, s. 6.

Przy ocenie sektora finansowego obok oceny ilościowej ważna jest ocena jakości zarządzania ryzykiem przez poszczególne jednostki oraz jakości zarządzania regulacjami ostrożnościowymi przez władze krajowe. Poszczególne instytucje prowadzą bardziej lub mniej ryzykowną działalność. Margines bezpieczeństwa związany jest z ramami regulacji systemu finansowego. Im te regulacje są ostrzejsze, tym większy margines bezpieczeństwa.

Analiza stabilności sektora finansowego ma na celu :

- identyfikację potencjalnej wrażliwości finansowych instytucji i rynku na makroekonomiczne szoki
- ocenę makroekonomicznych konsekwencji wrażliwości systemu finansowego i reform
- wskazania na kolejność kluczowych reform i działania na rzecz promocji stabilności systemu finansowego.¹²

Makroprudencyjne wskaźniki stanowią podstawę programu oceny sektora finansowego i nadzoru sprawowanego przez MFW.

Pilotażowy program oceny sektora finansowego MFW i BŚ

W celu zbadania możliwości programu oraz jego skuteczności został opracowany przez MFW oraz Bank Światowy pilotażowy program oceny sektora finansowego.¹³ Został on wprowadzony w maju 1999 r. w 12 krajach, w tym uprzemysłowionych (np. Kanada, Irlandia), gospodarkach wschodzących (Afryka Płd.) oraz rozwijających się (Kamerun i Salwador). Rada Administracyjna MFW dokonała oceny funkcjonowania tego programu w połowie grudnia 2000 r., a Bank Światowy w styczniu 2001. Wyniki oceny są zachęcające. „Program ten pozwala na identyfikację czynników wpływających na wrażliwość sektora finansowego, dokonanie analizy kwestii

stabilizacji makroekonomicznej i finansowej. Dzięki temu władze gospodarcze mogą przedsięwziąć odpowiednie środki zaradcze'.¹⁴

W ramach programu dokonuje się szczegółowego badania kondycji sektora finansowego danego kraju i ocenia, jak instytucje finansowe radzą sobie z przeciwnościami. Test odporności wskazuje, czy poszczególne instytucje i cały sektor finansowy pozostaną wypłacalne w sytuacji szoku spowodowanego zmianą kursu walutowego bądź stóp procentowych. Program pozwala również interpretować wskaźniki makroprudencyjne, które sygnalizowały nadejście kryzysu w przeszłości. Na przykład liczne kryzysy szły w parze z wysokim poziomem krótkoterminowych pożyczek w dewizach, przewyższających rezerwy walutowe. Program ocenia także, w jakim stopniu badane kraje przestrzegają norm i kodeksów międzynarodowych, np. Fundamentalnych Zasad Komitetu Bazylejskiego dotyczących skutecznej kontroli bankowej. Taka ocena pozwala władzom krajowym na porównanie stosowanych ograniczeń i nadzoru z najlepszymi doświadczeniami innych krajów. Pozwala także na zarządzanie ryzykiem i wrażliwością systemu finansowego. Rada Administracyjna MFW opublikowała raport z tego programu.¹⁵ Program ten będzie kontynuowany i zostanie w ciągu roku 2001 rozszerzony na następne 24 kraje. Uczestnictwo w programie jest dobrowolne, a wybór kraju do programu zależy od wagi systemowej danego kraju, słabości jego sektora zagranicznego lub jego wrażliwości finansowej, stosowanego kursu walutowego i równowagi. W ramach kontynuowanego programu zostaną rozwinięte instrumenty analizy sektora finansowego, takie jak wskaźniki makroprudencyjne, testy napięcia i scenariusze rozwoju, a także dokonana zostanie ocena norm kodeksów i praktyk stosowanych obecnie w sektorze finansowym.

Obie inicjatywy, a zwłaszcza doświadczenia płynące z oceny stabilności systemu finansowego pozwolą na selekcję makroprudencyjnych wskaźników i doskonalenie metod analizy prowadzonej na ich podstawie.

Problem nowych norm funduszy własnych

Przesłanką ustalenia dotychczasowej minimalnej normy funduszy własnych dla banków było przekonanie, że bezpieczeństwo banków i systemu finansowego zależy od poziomu kapitału posiadanego przez banki oraz ryzyka, jakie związane jest z działalnością prowadzoną na rynkach międzynarodowych.

Umowa Bazylejska z 1988 r. określała dla banków działających w skali międzynarodowej normę funduszy własnych. Zależała ona od kategorii ryzyka, do jakich były zaliczane poszczególne rodzaje aktywów banku. Wyróżniono 5 wag ryzyka (0%, 10%, 20%, 50% i 100%). Przyjęty wskaźnik adekwatności kapitałowej, nazywany również współczynnikiem Cooka, nie mógł być niższy niż 8%. Była to relacja między łączną sumą kapitałów własnych a sumą jego aktywów ważonych ryzykiem przypisanym poszczególnym rodzajom aktywów. Banki krajów, które podpisały porozumienie, miały osiągnąć ten wskaźnik z końcem roku 1992.

Od momentu kryzysu na rynkach wschodnich i zmian, jakie miały miejsce na międzynarodowych rynkach finansowych, Komitet Bazylejski¹⁶ rozpoczął intensywne

prace nad propozycją nowych norm dotyczących funduszy własnych dla banków. U podstaw zmian norm ryzyka leży przekonanie, że dzięki funkcjonowaniu rynku wtórnego banki mogą zmniejszyć ryzyko kredytowe. Rozwój nowego typu instrumentów pochodnych, które nie istniały jeszcze w czasie zawierania Umowy Bazylejskiej, stał się jednym z powodów jej zmiany.

Nowe propozycje norm są po konsultacjach, które zakończyły się 31 maja 2001 r. Finalna wersja norm wejdzie w życie dopiero w roku 2004.

Reforma oparta jest na 3 filarach:¹⁷

1. Ściślej powiązaniu norm funduszy własnych z efektywnym ryzykiem występującym na rynkach.
2. Wzmocnieniu kontroli banków.
3. Zwiększeniu skuteczności dyscypliny na rynkach poprzez uniformizację informacji finansowej banków.

Na podkreślenie zasługuje fakt, że normy funduszy były dotychczas tylko elementem kontroli banków. Nowe propozycje idą w kierunku „Umowy o funduszach własnych”, a wydźwięk zmian ma o wiele szerszy zasięg niż proste ustalenie nowych norm.

Pierwszy filar pozwala na uwzględnienie różnego rodzaju ryzyka w działalności banków. Banki mają do wyboru albo metodę standardową, albo metodę opartą na wewnętrznej ocenie ryzyka. W metodzie standardowej banki stosują współczynniki ryzyka ustalone dla różnych klientów. Im te współczynniki są wyższe, tym większe powinny być fundusze własne banku. Rozszerzony został wachlarz stosowanych norm do różnego rodzaju ryzyka.

Nowa umowa zmienia poziom wymaganych funduszy własnych i system klasyfikacji kredytów udzielanych przedsiębiorstwom. Na przykład dla kredytów udzielonych przedsiębiorstwom o doskonałym notowaniu norma wymaganych funduszy dla banku może być obniżona z 8% do 1,6%. Pozwala to bankom w sposób bardziej elastyczny zarządzać ryzykiem.

Nowa umowa jest ważna również z tego względu, że nie stosuje już podziału na kraje OECD i pozostałe jako podstawy ustalania wagi naliczania ryzyka i klasyfikacji aktywów banku. Dla krajów nie będących członkami OECD a posiadających doskonałe notowania kredytowe norma funduszy własnych może być obniżona z 8% do 0%. Ważną zmianą jest jakość ryzyka kredytowego banków, szacowana nie tylko przez organy kontroli ale również przez międzynarodowe agencje ratingowe oraz same banki. W celu dostosowania się banków do nowych zasad przewidziany jest okres przejściowy do 2004 roku.

Drugi filar oznacza, że organy kontrolne będą badać nie tylko ilościową realizację norm prudencyjnych, ale zajmować się będą także ich stroną jakościową. Należy przez to rozumieć realizację w praktyce 4 zasad:¹⁸

- banki powinny być w stanie określić strategię prowadzącą do utrzymania prawidłowych relacji pomiędzy zapotrzebowaniem na fundusze własne a charakterem ryzyka
- organy kontrolne powinny analizować istniejące mechanizmy i przedsięwziąć odpowiednie środki, jeżeli występują słabości
- banki powinny utrzymywać swoje fundusze powyżej wymaganego minimum, a organy kontrolne powinny być w stanie to egzekwować
- organy kontrolne powinny interweniować, jeżeli poziom funduszy własnych spadnie poniżej wymaganego minimum.

Trzeci filar oznacza wzrost dyscypliny na rynkach finansowych, precyzując, jakie informacje banki powinny dostarczać do publikacji. Komitet Bazylejski domaga się, aby sektor finansowy dostarczał dodatkowych informacji. Chodzi tu na przykład o szczegółowe informacje co do jednostek, które kontrolują grupy bankowe, poziom kapitału całkowicie wpłaconego, publikowane rezerwy, uczestników mniejszościowych, rezerwy na straty, strukturę kapitału, ryzyko kredytowe w ujęciu sektorowym i geograficznym, wartość ryzykownych pożyczek według regionów i sektorów, techniki zarządzania ryzykiem, ryzykowne aktywa, strategię redukcji ryzyka kredytowego i zarządzania ryzykiem rynkowym.

Skuteczność proponowanego systemu w znacznej mierze uzależniona jest od kompetencji dyrekcji banków i organów kontroli. Dlatego też w wielu krajach niezbędne jest zwiększenie ich wiedzy, co wymaga czasu i wysiłku. System ten doprowadzi do wzrostu przejrzystości operacji bankowych oraz stabilizacji banków i innych instytucji sektora finansowego, a także spowoduje poprawę jakości usług pośredników finansowych krajowych i międzynarodowych.

Ocena rezerw międzynarodowych

Rezerwy międzynarodowe są wielkością, która świadczy o równowadze zewnętrznej danego kraju. Nowa metoda oceny rezerw ma przyczynić się do prewencji kryzysów finansowych.

W II połowie XX wieku panowało przekonanie, że rezerwy powinny pokrywać co najmniej wydatki na 3 miesiące importu. Taki też poziom rezerw utrzymywał się w większości krajów. Po kryzysie finansowym w latach 90. poziom rezerw uległ wzrostowi. Zmieniła się też rola, jaką przypisywano rezerwom walutowym. Przed II wojną światową rezerwy służyły głównie podtrzymywaniu parytetów walut i utrzymywaniu odpowiedniej masy pieniądza w obiegu. W czasie panowania Systemu z Bretton Woods rola rezerw międzynarodowych sprowadzała się do stabilizacji bilansów płatniczych i utrzymywania stałej ceny złota. Wraz ze wzrostem przepływów kapitału prywatnego zaczęto szukać nowych formuł określania bezpiecznego poziomu rezerw, gdyż dotychczasowa norma okazała się niewystarczająca. A. Greenspan i P. Guidotti zaproponowali formułę, która wiąże poziom rezerw z zadłużeniem krótkoterminowym.¹⁹

Rada Administracyjna MFW upowszechniła nowe ramy oceny poziomu rezerw w marcu 2000 r. w dokumencie zatytułowanym „Debt and Reserve-Related Indicators of External Vulnerability”²⁰. Ta nowa metoda opiera się na międzynarodowych empirycznych modelach wrażliwości zewnętrznej i może służyć jako punkt wyjścia bardziej pogłębionych analiz. Wyniki oceny pozwalają na określenie czynników makroekonomicznych i mikroekonomicznych wpływających na wrażliwość gospodarki. Badania empiryczne potwierdzają tezę, że poziom rezerw wyższy od wielkości krótkoterminowego zadłużenia redukuje niebezpieczeństwo kryzysu w krajach wschodzących rynków. Dzięki nowej metodzie można również przetestować odporność i ocenić zmiany różnych pozycji bilansu płatniczego w różnych sytuacjach, a także pomóc władzom publicznym na wybór odpowiednich narzędzi.

Pomocne są w tym względzie wskaźniki wrażliwości zewnętrznej, takie jak wskaźnik poziomu rezerw obliczony jako relacja zadłużenia krótkoterminowego do stanu rezerw. Banki centralne mogą zbadać ekspozycję na ryzyko ucieczki kapitału czy napływu inwestycji bezpośrednich. Zwłaszcza test odporności można zastosować przy przewidywanym napływie lub odpływie kapitału w sytuacjach kryzysowych.

Zasada poziomu rezerw odpowiadającego krótkoterminowemu zadłużeniu powinna być stosowana szczególnie w krajach mających niepewny dostęp do rynku kapitału. Przy dokonywaniu oceny poziomu rezerw bierze się pod uwagę inne elementy, takie jak:

- deficyt transakcji bieżących
- nierównowagę efektywnego kursu realnego
- zadłużenie prywatne
- system kursowy (płynny – większe ryzyko)
- występowanie instrumentów pozwalających na zmianę wymaganej pozycji płynności w walutach banku centralnego
- rozmiar zadłużenia zagranicznego krótkoterminowego, słabość systemu bankowego.

Nowa metoda szacowania rezerw ma określone skutki dla zarządzania rezerwami, czyli szukania optymalnej struktury walutowej, czasowej i instrumentów. Nawet jeżeli nie ma w tym względzie odpowiednich badań, logiczne jest, że struktura rezerw powinna odpowiadać potencjalnej strukturze odpływu kapitału, a nie strukturze handlu.

Co w tej sytuacji zrobić z tradycyjną zasadą utrzymywania rezerw na poziomie 3 miesięcy importu? Wydaje się, że w świetle powyższych rozważań zasada ta powinna być zweryfikowana i rozszerzona o pozostałe czynniki wpływające na stan rezerw.

W ramach wzmocnienia architektury międzynarodowego systemu finansowego został opracowany nowy formularz dotyczący rezerw międzynarodowych i informacji dodatkowych. Pracowały nad nimi grupy robocze złożone z przedstawicieli MFW, Banku Rozrachunków Międzynarodowych, władz narodowych, statystyków, uczestników rynku i użytkowników informacji.

Nowy formularz pozwala na integrację danych dotyczących bilansu płatniczego i operacji pozabilansowych, a także informacji pozwalających na sporządzenie szczegółowego stanu oficjalnych należności i zobowiązań zagranicznych, jak również innych zobowiązań. Formularz wchodzi w skład Norm Specjalnych Upowszechniania Danych, które MFW utworzył w roku 1996, aby ustanowić dobre praktyki w dziedzinie upowszechniania danych gospodarczych i finansowych. Kraje, które zdecydowały się przystąpić do tego systemu, dostarczają informacji co najmniej raz w miesiącu w terminie nie przekraczającym miesiąca.

Kryzys lat 90. ujawnił luki występujące w publikowanych danych o rezerwach²¹, zwłaszcza dotyczących operacji pozabilansowych. Aby móc w pełni ocenić ryzyko, na jakie kraj jest narażony, zwłaszcza ryzyko zmian kursu walutowego w perspektywie możliwości wystąpienia odpływu i przyływu walut, władze monetarne muszą dysponować odpowiednimi informacjami również w zakresie instrumentów pochodnych. Informacje dotyczące rezerw powinny również uwzględniać wielkość niewykorzystanych linii kredytu nieuwarunkowanego, który stanowić może źródło zasilania w dewizy.

W poszczególnych krajach dotychczasowa metoda obliczania rezerw jest dość zróżnicowana, co w praktyce utrudnia prawidłową ocenę sytuacji na rynkach międzynarodowych i porównanie stopnia wrażliwości na szoki zewnętrzne.

Nowe ramy prezentacji danych ujmują problem rezerw w wielu wymiarach. Uwzględnione zostały instrumenty pozabilansowe, takie jak instrumenty pochodne (opcje, kontrakty terminowe), niewykorzystane linie kredytowe, gwarancje kredytowe, a także napływ i odpływ dewiz przewidywany i możliwy jako skutek pozycji pozabilansowych. Poza tym nowy formularz zawiera informacje o płynności rezerw międzynarodowych, identyfikuje aktywa obciążone i eksponowane na ryzyko kursowe. Ważną sprawą jest ułatwienie porównań międzynarodowych. Nowy formularz składa się z 4 części (por. schemat 1), które pozwalają na analizę wrażliwości zewnętrznej kraju i ustalenie, czy posiadane rezerwy i inne aktywa wystarczą na pokrycie oficjalnych krótkoterminowych zobowiązań w walutach obcych. Są to:

- rezerwy oficjalne i inne aktywa dewizowe
- przewidziane przelewy krótkoterminowe netto w dewizach
- możliwe przelewy krótkoterminowe w dewizach
- informacje dodatkowe.

Definicja rezerw międzynarodowych zawarta w V edycji podręcznika „Bilans płatniczy MFW” określa rezerwy międzynarodowe kraju jako „rezerwy zagraniczne będące w bezpośredniej dyspozycji i pod kontrolą władz monetarnych, które pozwolą im na bezpośrednie finansowanie nierównowagi płatniczej i regulowanie pośrednie tej nierównowagi w miarę interwencji na rynku walutowym, aby wpływać na kurs walutowy pieniądza narodowego lub odpowiedzieć na inne potrzeby”. Do rezerw tych zaliczane są: złoto, SDR-y, transza rezerwowa MFW, waluty obce, depozyty walutowe i papiery wartościowe denominowane w walutach obcych.

Definicja płynności międzynarodowej jest szersza niż definicja rezerw międzynarodowych przede wszystkim o rezerwy będące w posiadaniu władz centralnych (nie tylko władz monetarnych). Pojęcie płynności lepiej więc charakteryzuje efektywny i potencjalny popyt na rezerwy ze strony władz monetarnych i administracji centralnej.

Formularz pozwala ocenić, czy dany kraj ma wystarczającą ilość rezerw międzynarodowych i płynność, ze względu na informacje o instytucjach i ich działalności międzynarodowej. Chodzi tu o jednostki sektora publicznego, które zobowiązane są do reagowania na objawy kryzysu, czyli władze monetarne i administrację centralną.²² Reakcje obejmują operacje emisji, utrzymywanie i zarządzanie rezerwami międzynarodowymi, rozliczenia z MFW oraz fundusz stabilizacji wymiany.

Jeżeli chodzi o działalność finansową, to obejmuje ona te instrumenty, które regulowane są w dewizach i powodują odpływ lub przyływ dewiz. Nie są tu wliczane operacje rozliczane w walucie krajowej.

W specjalny sposób traktowane są instrumenty pochodne. W formularzu uwzględnione są:²³

- strumienie dewiz wynikające z kontraktów terminowych walutowych zawartych przez władze
- ewentualne strumienie walut związane z pozycją w kontraktach opcyjnych
- wartość rynkowa kontraktów na instrumenty pochodne.

Brane są pod uwagę tylko kontrakty walutowe dotyczące instrumentów pochodnych, szczególnie istotne w czasie kryzysów finansowych, gdyż pozwalają na określenie presji związanej ze zmianą kursów walut. Formularz zawiera dodatkowo test odporności pozycji kontraktów opcyjnych na zmiany kursu i wpływ na wartość portfeli aktywów.

Ważną sprawą jest szacunek aktywów dewizowych według kursu, po jakim będą wchodzić na rynek. Formularz dotyczy przewidywań płynności w krótkim okresie. Korzyści, jakie niesie zmiana sposobu liczenia rezerw, dotyczą wzmożenia odpowiedzialności władz co do podjętego ryzyka kursowego, a także chęci dokonywania niezbędnych zmian w celu ograniczenia niekorzystnych tendencji. Dzięki tym zmianom można będzie w sposób bardziej precyzyjny określić wrażliwość poszczególnych krajów na szoki zewnętrzne, co wpłynie na ograniczenie niepewności i wzrost przejrzystości na rynkach finansowych, a także na polepszenie efektywności działań organizacji międzynarodowych.

Zakończenie

Analiza niedoskonałości dotychczas stosowanych wskaźników oceny stanu gospodarki światowej i rynków finansowych prowadzi do następujących wniosków:

- Międzynarodowy system walutowy jest coraz mniej stabilny ze względu na podatność na różnego rodzaju kryzysy finansowe, których przyczyny często nie są jeszcze zidentyfikowane.

- Możliwość zażegnania kryzysu globalnego przekracza możliwości organizacji międzynarodowych odpowiedzialnych za utrzymanie równowagi w gospodarce światowej.

- Poszukiwania rozwiązania problemu doprowadziły do stworzenia szeregu mierników i norm międzynarodowych oraz do postulowania wzrostu zaangażowania sektora prywatnego w utrzymanie stabilności międzynarodowego systemu finansowego.

- Proces tworzenia norm i kodeksów nie jest w pełni zadawalający i ciągle nie jest zakończony. Doskonalenia wymaga zwłaszcza proces definiowania i uniformizacji wskaźników w celu ich lepszego dostosowania do specyfiki poszczególnych sektorów. Niezbędna jest również większa regularność w zbieraniu danych o stanie sektora finansowego w poszczególnych krajach.

- Stosowanie norm w praktyce, z uwagi na niski stopień ich upowszechnienia stwarza szereg problemów.

- Zmieniło się podejście do norm i kodeksów: początkowo uważano je za przeszkodę, obecnie są postrzegane jako środek poprawy sytuacji gospodarczej i przeciwdziałania kryzysom.

- Normy stanowią punkt orientacyjny na drodze do stabilizacji w wypadku krajów, które znajdują się na różnym etapie rozwoju.

- Zadaniem organizacji normalizacyjnych nie jest karanie i ostrzeganie, ale pomoc w osiągnięciu celu, jakim jest stabilizacja międzynarodowego systemu gospodarczego i walutowego.

- Akcent przeniesiony został na uzdrawianie i stabilizację gospodarek narodowych a międzynarodowe organizacje zajmują się ustalaniem i selekcją najlepszych wskaźników ekonomicznych, które pozwolą zdiagnozować stan gospodarki poszczególnych krajów i jeszcze przed wybuchem kryzysu dokonać niezbędnych reform.

- Przedstawione szczegółowe przykłady praktycznego zastosowania norm oceny sektora finansowego, funduszy własnych, rezerw międzynarodowych dają obraz problemów, jakie powstają przy realizacji ustalonych zasad.

- Stopniowe wprowadzanie nowych norm międzynarodowych daje szansę krajom rozwijającym się na lepsze przygotowanie się do ich wprowadzenia.

Dokonany przegląd makroprudencyjnych wskaźników sektora finansowego wskazuje na znaczny postęp w zakresie ich normalizacji. Ostateczny efekt zależy będzie od skuteczności wdrażania i nadzoru nad przestrzeganiem norm międzynarodowych. Należy jednak dodać, że wskaźniki makroprudencyjne są tylko jedną z wielu dróg do poprawy stabilności międzynarodowego systemu finansowego.

Przypisy:

¹ FMI Rapport annuel 2000, s.172–179.

² K. Zieschang, Le FMI publie un manuel pour l'établissement des comptes nationaux trimestriels, „FMI Biulletin” 11 Juin 2001.

- ³ Dissemination Standards Bulletin Board <http://dsbb.imf.org/sumdata.htm>. Biuletyn ten jest tworzony przez MFV i służy jako narzędzie do analizy wszystkim, którzy zainteresowani są gospodarczym i finansowym rozwojem różnych krajów.
- ⁴ Por. Summary Methodologies Posted on the DSBB-by Data Category. <http://dsbb.imf.org/sumdata.htm>
- ⁵ MFV organizuje w tym celu liczne konferencje i publikuje różnego rodzaju raporty z tego zakresu.
- ⁶ Pierwszy raport dotyczący obserwacji stosowania norm i kodeksów jest dostępny pod adresem : www.imf.org/external/np/rosc/index.htm
- ⁷ / www.imf.org/external/np/rosc/2000/stand.htm#1
- ⁸ Participation et cooperation, principes essentiels pour l'établissement et l'application des normes, „FMI Bulletin” 9 avril 2001.
- ⁹ Raport ten dostępny jest w Internecie: <http://www.g8kyusu-okinawa.go.jp/e/dokuments/index.html>.
- ¹⁰ Report of the Working Group on Strengthening Financial Systems, FMI, October 1998.
- ¹¹ Szerzej patrz: O. Ewans, A.M. Leone, M. Gill, P. Hilbers, Macroprudential Indicators of Financial System Soundness. „Occasional Papers” IMF, No 192, April 2000.
- ¹² Ibidem, s.27–28.
- ¹³ P.Loungani, Le programme d'évaluation du secteur financier permet d'identifier les facteurs de vulnérabilité, „FMI Bulletin” 12 Mars 2001.
- ¹⁴ Ibidem.
- ¹⁵ IMF Reviews Experiences with the Financial Sector Assessment Program and Reaches Conclusions on Issues Going Forward, Site Web 5 février 2001(www.imf.org/external/)
- ¹⁶ Komitet Bazylejski do spraw kontroli bankowej utworzony został w 1974 r. i składa się z przedstawicieli kontroli bankowej krajów G-10 oraz Luksemburga i Szwajcarii. Stały sekretariat Komitetu mieści się w Banku Rozrachunków Międzynarodowych, a przewodniczy mu Prezes Banku Rezerwy Federalnej W.J.McDonough.
- ¹⁷ Por. J. Van der Vossen, Le Comité de Basle propose de nouvelles normes de fonds propres pour les banques, „FMI Bulletin” 12 février 2001.
- ¹⁸ J.van der Vossen, op.cit.
- ¹⁹ Por. C. Mulder, Y. Metzgen, Une nouvelle méthode d'évaluation des réserves adaptée a la prévention des crises financières. „FMI Bulletin” 26 Février 2001.
- ²⁰ www.imf.org/external/np/pdr/debtres/index.htm
- ²¹ Chodzi tu na przykład o zaliczanie przez niektóre kraje do rezerw gwarancji lub depozytów trzymanyh w bankach o słabej reputacji, które nie mogłyby być użyte.
- ²² Administracja centralna rozumiana jest jako ogół departamentów, biur, organizmów władzy centralnej kraju. Nie obejmuje wspólnot lokalnych i kas ubezpieczenia społecznego wszystkich szczebli.
- ²³ A.Y. Kester, Pour une meilleur communication des données sur les réserves internationales. „Finances & Développement” Juin 2000.

Bibliografia

Debt and Reserve- Related Indicators of External Vulnerability (www.imf.org/external/np/pdr/debtres/index.htm)
 Dissemination Standards Bulletin Board (<http://dsbb.imf.org/sumdata.htm>)

Ewans O., Leone A. M., Gill M., Hilbers P., Macprudential Indicators of Financial System Soundness, „IMF Occasional Paper” No192, April 2000

IMF Reviews Experiences with the Financial Sector Assessment Program and Reaches Conclusions on Issues Going Forward, Site Web 5 fevrier 2001

Lindgren C.J., Garcia G., Saal M.I., Bank Soundness and Macroeconomic Policy, IMF 1996.

Kester Y., Pour une meilleure communication des données sur les reserves internationales, Finances & Développement, Juin 2000

Loungani P., Le programme d'évaluation du secteur financier permet d'identifier les facteurs de vulnérabilité, „FMI Bulletin” 12 Mars 2001

Macprudential Analysis: Selected Aspect, IMF - Monetary and Exchange Affairs Department. June 7, 2001 (www.imf.org/external/np/mac/fsi/2001/eng/sa.htm)

Participation et cooperation, principes essentiels pour l'établissement et l'application des normes, „FMI Bulletin” 9 avril 2001

Van der Vossen J., Le Comité de Bale propose de nouvelles normes de fonds propres pour les banques, „FMI Bulletin” 12 fevrier 2001

Zieschang K., Le FMI publie un manuel pour l'établissement des comptes nationaux trimestriels, „FMI Bulletin” 11 juin 2001

Norms and codes of evaluation of the international financial system

(Summary)

The objective of this paper is presentation of the most important international norms and codes concerning the international financial system and problems caused by their appliance.

The main thesis of the paper is assumption that indicators on the status of the world economy hitherto applied are insufficient due to globalization of crises and thus, the changes within this range are necessary.

The object of analysis includes the following problems:

- creation of norm and codes,
- attempt at classification,
- appliance of norm and codes,
- programme of evaluation of the financial sector,
- problem of the new norm of own funds,
- evaluation of international reserves.

Conclusions drawn from the completed analysis confirm necessity of the currently carried out reforms in the field of creation of international standards, necessity of their implementation as well as strengthening control of their observance.